

עיתון

האם יהיה יצחק ליבני שר-החינוך והתרבות הבא * באיזה יומון מוחרמים שיריו של יונתן רטוש? * מיהו המשורר הגולה גבי דניאל * ספר-הטלפונים של הסיפרות העיברית הצעירה

יוסף מאירי היינריך בל יונתן רטוש אהרון ידלין חיים גורי

מרו"ק (טנגו) ואחרים, הוא להישמע מעל גליחתאר כמו חיפופו של המתופף האחרון שאינו נכון למות, וממשיך לחופף במונטונויות. במערב ובמזרח אירופה הפך המדיום של תסכיתירדיו אחד מאציהביטוי האמנותיים הערכיים ביותר, אבל בישראל, שבה רשאי כל פרחיתסכיתאים להביא תוספות, תיקונים ושיפורים לטכסט של היינריך בל ואחרים, מוטב שתיסגר מחלקת-הדראמה של רשות-השידור, מאשר תמשיך בתיפופה, ואם לאו, שאנשיה יישלחו לפחות להשתלמות בעשיית תסכיתים בתחנת-השידור היריבה, גלי צה"ל, שהוכיחה לאחרונה בסידרה תמוז-שילושום על-פי ש"י עגנון, שגם בתחום זה יש לה לומר יותר מאחתה הבכירה.

גיבורי דיקנס בישראל

צ'ארלס דיקנס (אוליור טוויסט, ניקולס ניקלבי) תיאר עיוותי חברה וניצול במאה שעברה באנגליה, בראשית ימי התיעוש שלה. הוא גם חזה מדמו ומבשרו את עוצמת הניצול והצביעות שאלה מביאות לבנייהאדם. אם היתה למישהו האשלייה שבמדינת-ישראל קמה לה חברה מתוקנת, הרי שהשבוע האחרון הוכיח את ההיפך. מסתבר שכמה מגיבורי תקופתו של דיקנס חיים באולמות-הייצור של מיפעל קרגל בלוד, או במיפעלים ובבתי-מלאכה קטנים השוכנים בעיבורה של תל-אביב.

פועלי קרגל העזו רק בדצמבר 1975 להקים ועד-עובדים של ממש, כדי להתמודד על הפחתת מישרות-העבודה שלהם מ-12 שעות (!) לפחות מכך. על גבם של פועלים אלה פעלו בהילוך-גבוה ראש התעשיינים (בומה") שביט ונציג זהסתדרות, כדי לשמור על פרופיל נמוך של הסיכסוך, לדבריהם. ואז נכנס לתמונה ח"כ יורם ארידור (בתפקיד הדמות המלערת מסיפורי דיקנס) וניסח, כנבחר, של פועלים בוועדה-הפועל, שורה של דרישות לפועלי קרגל, כמו: בניית חדרי-אוכל והלבשה נפרדים לפועלים היהודים והערבים, ארונות ושולחנות כתיבה, סיפרות מיקצועיות וכו'. בעלי המיפעל האמריקאיים איימו מיד לסגור את המיפעל, הפועלים נאלצו להגיע לשעריהמיפעל בחזילה תוך קבלת הטבות משוללות כל ערך. כמה ימים מאוחר יותר, בדרום תל-אביב, נשרפו למוות שלושה פועלים ערביים מעוז, שהיו לכודים במיפעל שבו נהגו ללון. מסקרן לדעת: מתי בפעם האחרונה תיאר סופר עיברי פועלים עובדים בבית-חרושת, שבייתה, או יחסי-עבודה מעורעים?

יריד ההבלים

כמה טוב שהתוכנית-הסאטירית ניקויראש הקדימה תרופה למכה, והמחשה את האיוולת וחוסר-הכשרון הודימיון של מסיקי תוכניות הטלוויזיה בנושא כמו פורים! מסתבר שגם להומור קלוקל ומשמש יש סולם איכותי משלו. בראש הסולם הזה ניצב עמוס אטינגר (רבע לפני המילחמה, חצי אחרי המילחמה) בתוכניתו חיים שכלאה עם אחשוורוש, אך מעז יצא מתוק: אטינגר המחיש לצופים מהו סוג ההומור שמתנגדי התוכנית ניקויראש היו הפצים להשריש על המסך-הקטן.

מהפכת תרבות בת קול

משורר חשוב ביותר סיפר לי כי השמועה על מועמדות חיים גורי לכהונת נשיא-המדינה, מקורה באחת העסקות המפולסות ביותר שידעה המדינה מעודה, כאשר הועלה שמו של גורי כמועמד למישרה הרמה, פנו מושכיהחוטמים (המאמינים, שבשלב זה חייב אי-שירוח להתייצב בראש-המדינה) אל כמה מהבולטים שבסופרי דורהמדינה וביקשו מהם להתייצב כאיש אחד מאחוריו. אלא שמושכיהחוטמים נתקלו בלאו מוחלט. כאשר ניסו השושבינים למצוא דרך של פשרה, הובהר להם שמחיר השתיקה הוא הבראת הייתהתרבות בארץ. משמע, החלפת שריהחינוך אהרון ידלין וצמרת לבלי אגף-התרבות (לאה פורת) — מנהלת המועצה-לתרבות-ולאמנות, בן-ציון תומר — יועץ השר לענייניתרבות) ואחרים, השולטים בשירות על תקציבי-ענק, אותו משורר חשוב טוען שמושכיהחוטמים אימצו את ההצעה, והפעילו על ראש-הממשלה לובי, כדי שיחליף את אהרון ידלין במנכ"ל רשות-השידור, יצחק ליבני, או בפרופסור צבי יעבץ, ראש-החוג להיסטוריה באוניברסיטת תל-אביב. נימוקם הבסיסי של מושכיהחוטמים היה, שחילופי-גברי אלה יעלו את פרופיל הממשלה בעיני סופרים ואינטליגנציה, שישמשו בבחיחות הבאות משהו מעין "אורחים-תומכים-באשכול" ו-בכל-זאת-מערך" עבור ראש-הממשלה יצחק רבין. על כל מיקרה, מי שחושב כי הסיפרות העיברית שוכנת במיגדל-שן, טועה טעות מרה. הוא מתגשם לה אותה עסקה מפולפלת, יש להניח שהיא תלוה במהפכה תרבותית שתפשיך את עשרות המיליונים של תקציב המועצה-לתרבות-ולאמנות לאפיקים חיוביים.

רטוש '76 קשר של שתיקה

המשורר יונתן רטוש לא זכה באהדת המיסד והמיסדה-הסיפרותי בארץ ליצירתו. משך שנים רבות היו שיריו בחינת מוקצים מחמת מיאוס, ועד היום הוא לא זכה ששיריו יהיו נלמדים במערכת-החינוך, למרות שאיכותם ומשמעותם השירית גבוהות, בדרגות רבות, מן החומר הסיפרותי הנלמד במערכת זו. בשיחה שנערכה עם יונתן רטוש במוסד-לטיפולן של הרדיו, טען המשורר שגם לאחר כימעט ארבעים שנות התעלמות ממנו, עדיין נקט לגבי עקרון קשר-של-שתיקה באחד היומנים שבארץ: "בעיתון מסויים, למשל, ששם מקפידים לא לכתוב ביקורת על שום ספרי-שירה שאני מוציא... יצאו במשך שנה וחצי המישה סיפרי-שירה שלי, ושם (באותו יומון) לא היתה על אף אחד מילה, קשה לי להניח שזה מיקרה...". באותו מישדר לא הסך רטוש גם את דעתו על האווירה הסיפרותית הקיימת בארץ: "יש אנשי-ירוח שנוהגים לקרוא להם, לפעמים, אנשי-חצר, ולהם אין בעייה בשום מישטר שזוא, ואם לדבר על מי שאיננו הולך במוסכמות, אני חושש שאין לי שום תקנה... אני חושש שאלנשים כמותי אין שום תקנה בשום מישטר שהוא...".

מותו הישראלי של מורקה צאן ברזל

השיטחיות הרדיופנית של תוכנית-הדראמה ברשת אל"ף של רשות-השידור, הצליחה בשבת (13.3) להפעיל לאחד הבולטים שבמחדליה. הסיפור שנרצח הפעם על גלייהאחר היה סיפור קובצתית עם גברת, קתרינה בלום) בשם שתיקותיו של מר מורקה שפורסם בזמנו בכתבי-העת סימן-קריאה וזוהר בכותרת: תחביבו של עורך הרדיו דוקטור מורקה או בעצם מה מציק לו, בעיבודו של יואל גיר, שהצליח לטרס את סיפורו של בל, ולרוקנו מתכניו החברתיים-היסטוריים-תיאולוגיים. כישרונם של אנשי מחלקת-הדראמה להביא קלטיקה מודרנית של המאה-העשרים כסומא בקט (מחכים לגודו), פרידריך זירנמאט (ביקר הגברת חזקנה), סלובמיר

ספרים עגנון

הר העצה הרעה, מאת: עמוס עוז ספריה לעם, עם עובד, 164 ע' עורכיי-סרטים צעירים נהגים ליצור סרטים קצרים מפסולת חפלים שנוזקים לפח בשעת עריכת הסרטים. אם נדמה את ש"י עגנון לבימאי-סרטים גאון, ואת סיפרו